

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Aqvitania.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68715)

P R O V I N C I A
A Q V I T A N I A .

VINQVE OLIM huius
Prouinciæ Collegia: Burdi-
galense, Tolosanum, Ruthe-
nense, Mauriacense. trien-
nio ante, vt scripsimus, pul-
sis socijs causa religionis,
minuit vno, Burdigalensi
scilicet: auxit altero, nempe Auscitano. iam, an-
no priore, dilapsis ob bella, relictum Mauria-
cense: sed inceptum altera ex parte insequen-
te anno Agennense, numero explendo. Missio-
nes vtroque anno binæ, Petrocoriensis, Ma-
cariensis. Socij centum: & (priore quidem
anno) tredecim: posteriore, vnde viginti. quo
scilicet cedentibus e vita quattuor, successere
nouem, de altero neutrum perscriptum.

COLLEGIUM TOLOSANVM.

DICENDVM primo vrbani de rebus,
& quasi Gymnasio temploque diuisis: id
est, qua ad discipulos, qua ad reliquos ciues
pertinent: tum de externis: atque ijs, vtroque
anno, coniunctim quidem, sed quædam vt sepa-
rentur. Socij non pauciores quinquaginta.
De instituto Sodalitio sub tutela reginæ san-
ctorum

storum omnium attigimus aliqua biennio ante: nunc priore anno, auctum iuuenibus frequentantibus res sacras, & amplitudine facili. castigatio corporis introducta: vnus e sodalibus, e quo reliquos coniectes, vicinum in pagum negotij causa profectus, concionatorem adduxit, sacerdotes Clericosque inter se disidentes concordauit, reduxit contemptum Rosarij vsum, siue intermissum. Priore anno enata est Sodalitas altera, quam ab ætate celebrantium Minorem appelles, sic incensis studijs, vt triginta septem, vno die, qui in eam admitti cuperent, sua nomina profiterentur. igitur Academia etiam duplex, Mitto de tragœdia Ioannæ Lotaringæ virginis, multa virilem supra virtutem in ductando exercitu feliciter ausæ, ac fortiter perpeffa: deque alijs dramatis eleganti versu, & insigni apparatu: quod maior quadam anno posteriore enituit industria discipulorum, ea luce, quæ politionum Academiæ litterarum initium dedit. ornati nempe parietes aræ, instructique magna carminum, aliarumque scriptionum, vtriusque linguæ, Græcæ Latinæque, varietate & copia: elegantia vero ita excellenti, vt in singulis generibus sua esset virtus, molles elegi, ipsoque ornati neglectu: sublatum epicum, & forte: diues Lyricum, & transmarino colore conspicuum. non in ænigmate desiderares doctam obscuritatem, & multiplicabiles nexu:

NON

non picturam in emblemate cum poesi concin-
 nentem : non in epigrammate astrictam cum
 acumine breuitatem, & sententiolis vibra-
 tibus pictam. aderat & propria tragœdiæ grā-
 ditas, ac flebile argumentum : vrbānum co-
 mœdiæ, & commune, non sine lepore & face-
 tijs. persuadere videbantur orationes, sine
 vim inspiceres rerum, sine pondera verborū :
 & super hæc, æstimares in vtrisque loco atque
 ordine ponendis, prudentiam scribentis : ad
 effigiem omnia antiquitatis : quodque perti-
 net ad summam gloriam artis, tanta artis dis-
 simulatione, vt nisi opus esse scires discipulo-
 rum, iurares esse magistri. Magnam eo die
 ingenij & eruditionis famam adepti sunt Aca-
 demici nostri : tanto magis nobilitatæ dein-
 ceptis scholæ, & auctæ : neque pietas abest. in
 varias religiosorum familias aggregati mul-
 ti : in Capuccinorum vno anno quattuor :
 non pauciores in nostram. Addam hic pro-
 pter aliquam similitudinem rerum, vt ge-
 reretur mos Cardinali Ioisæo huius Urbis
 Archiepiscopo, aliquot e nostris suscepisse
 ad tempus Seminarij gubernationem,
 quod ipse instituit, sine operæ iactura : omnes
 expiati confessione generali : tanta cuique
 cupido vacuitatis viriorum, & adeptionis
 virtutum, vt cum agitur de afflicto cor-
 pore, arripiant flagella, quæ sæpe reddunt non
 incruenta : cum de animi demissione, mode-
 stia,

ftraque, nihil audiant libentius, quam dum pri-
 uatim, aut aliis coram arguantur: non igna-
 ri, vt parua quamlibet macula pulchritudi-
 nem oris, sic animæ, imminui, per leuiffima
 etiam delicta: proinde quanto hæc corpori
 præftat, admonitoribus horum maiorem gra-
 tiam habendam. cum videas institutionem
 adolefcentium, dicas a religioso tyrocinio ni-
 hil differre. eorum vnus corpore æger, cum
 fecedit interim ad notam natiui cæli indulgen-
 tiam, ita affecit matrem admiratione virtu-
 tum, vt viderit, aut putarit vidiffe volitantem
 columbam intra breue spatium conopei, sub
 quo filius decumbebat: ipfa quidem vidiffe fe
 affirmat: nos rem in medio relinquemus. Hac
 de discipulis, nifi quod fortaffe adiiciendum
 eiuſdem Cardinalis rogatu, explicari cœpta
 ab vno e noſtris officia Chriſtiana in Archie-
 piſcopi ſacello, permagno ſacerdotum nume-
 ro & fructu. Mitto frequentiam conſitentium
 & communicantium in noſtro templo. vno
 anno amplius centum expoſuere crimina vi-
 tæ antea actæ. Vndecim qui, defecerant a repu-
 blica Catholica, ad ſanitatē rediere. Aegro-
 ti duo diuinitus curati: eorum alter, quoniam
 res habet plus admirationis, in hunc modum.
 Iuuenis erat ingenij bonitate communem mo-
 dum egreſſus: is cum auide vorat ſcientiam
 legum, vt ijs accidit, qui cum valetudine non
 computant dulcedinem ſtudiorum, largum
 eſſu-

effudit sanguinem vena rupta: & cum diebus aliquot non intermitteret, omnes medici dif- fidebant. hoc evidentius fuit auxilium medi- ci caelestis. accersito cuidam e nostris aperuit culpas omnium annorum: tum matutini tem- poris hora quarta, vox ad aures missa. Quo te verfas stulte? nondum intelligis multa agi- tanti nihil procedere? reuoca ad animum mu- lierem Euangelicam, vel ex leui Christi Domi- ni extremæ vestis contactu, profluum sanguinis stitisse. Tu tanto magis percepto cor- pore sacrosancto. At ille, clara voce, ut exaudi- rent qui assidebant, Recte mones, respondet. accurrant, quid quærat, rogant: Accersite, inquit, sacerdotem. dein sanctum mysterium expiata anima capit: nec sine miraculo red- ditur corpori salus. Rerum diuinarum com- mētationibus instructi non pauci: ex ijs vnus, in locis solis ac desertis tabernaculum religio- sæ vitæ collocare constituit. Piorum libello- rum, rerumque sacrarum, ac piaculatum- vis non parua distributa in plurimos, non sine fructu. Priore anno expositio Christianæ do- ctrinæ a pluribus templis commigravit in ma- ximum, incredibili concursu. posteriore, die- bus festis, ab Aduentu Domini ad Pascha, cum differuisset concionator de quattuor nouissi- mis, iniectus plerisque fructuosus terror, & multorum animi sapientiæ præceptis compo- siti. Aes alienum, quod nonnulli præter ius

Nn fasque

fasque retinebant, dominis restitutum. A quibusdam, quos ad dimicationem ultimam impellebat ultionis cupiditas, impetratum, ut positis armis redirent in concordiam. Beneficiarijs aliquibus Clericis persuasum, ut statas preces Deo persoluerent, & quo decet habitu, vterentur. firmati morientes in lectulo: & qui ad supplicium rapiebantur. mulier in his, quæ etsi Catholica, nullius tamen patriens salubris consilij omnia contemnebat. Ceterum hic quoque accidere aliqua, non procul miraculo: in re præsentis duo tantummodo reponentur. In ædes externi cuiusdam sacerdotis incubuerat magno impetu ignis, iamque validus, & vento citus, corripuerat vicinas domos, neque extingui poterat: inopia remedij ad Collegium itur: Pater Rector vnum destinat, qui sacram cælestis agni effigiem cum iecisset in flammam (mira res, sed & alias vsitata) incendium oppressit. auxit religionem, quod sacra planguncula reperta postridie inter medios cineres intacta. Audite alterum. Mulierem quamdam mariti luxuria paritura egestatem rei familiaris, pleraque iam suppellectili distracta, ita affecerat radio vitæ, ut diuturno mærore tabesceret, ab amicitia non procul: captavit tempus vetus fallendi: ei se obijcit multa nocte, speciem referens nobilis viri, cum aureo torque circum collum, & face in manibus lucente: miranti, opes pro-
 mittit

mittit amplissimas, si mos sibi geratur. pau-
 da hic mulier, & anceps: tandem sumit spa-
 tium cogitandi: iterum redit sub eadem ima-
 gine, eamque extra aedes, adeoque extra mu-
 ros urbis deductam, an extractam, admonet,
 ut conscenso equo (erat paratus equus, seflo-
 rem opperens) secum capebat fugam. cum
 negaret ipsa, quod gravida esset, et timeret
 fetui, si viscera vibrarentur, repente relinqui-
 tur: necdum insidiarum finis: adest alia no-
 te importunus, & minus formidolosus qua-
 dam iam veluti consuetudine: quarit, ne qua-
 tiatur uterus, num malit vectari placido nau-
 gio. misera assentitur. it mane ad ripam flumi-
 nis, nauem reperit probam, instructamque, &
 iam, exposito ponte, excipiendae paratam. lu-
 dibrium illud fuit oculorum: nam dum conscen-
 dere se nauem putat, sensit immersam in va-
 dum, supremo periculo, nisi sinuosa vestis, ex-
 plicata circum lacinia, suspenderet corpus:
 dum tandem ancilla cuiusdam non longe ac-
 currens, semianimem extollit, atque ubi ad
 se redijt, non tacitis iris querentem de diabo-
 li astu. interim e Collegio accersitus vnus, spẽ
 illi veniæ ostendit, viamque & rationem præ-
 scribit vitæ melioris. Ceterum e Nostris, poste-
 riore anno, migrarunt e vita sacerdotes duo:
 Pater Petrus Pradentius a Patre nostro Igna-
 tio in sociorum numerum adscriptus, magnæ
 vir industriæ, & multo exercitus labore. nunc

etiã octogefimum annum cum ageret, incitabat omnes studio suo. Pater Ioãnes Monerius, plures annos in hoc Collegio, siue audiendis confessionibus, siue adiuuandis ægrotis, siue procurando ornatu templi, vtilitatis perspetta. celebratæ exequiæ ingenti tristitia ciuitatis: plerisque non secus, ac si naturalem quique patrem, fratrem, & quod est carissimum in vita, amisissent, vt ipsi testabantur elata voce dolentibus. igitur hi duo defuncti: incolumes ceteri: et, quod mirum, in excursionibus, peregrinationibus, egressibus ab vrbe, circum licet volitaret hostis armis odioque instructus, nemo læsus, aut captus: periculum nou abfuit. Domestici adiutor operis, cum it in villam suburbanam, sentit a tergo insequentes, eluditque tuta per hiatum parietis fuga, siue latebra, quem in itinere offendit. Sacerdos rediens ex eadem villa, impellente numine, cum diuerticula ac flexiones quærit, hostilem manum, quæ se circum rectam viam effuderat, ignarus effugit. eandem in se numinis clementiam agnouere Tyrones, qui terni quaterniue a Monte Serrato huc ierunt, redieruntque, magno periculo, nullo damno. De Nouitijs huius Prouinciæ, qui huc appulerunt ex Burdigalensi naufragio, nihil facere litterarum compendium operæ erit. excipiam breuiter vnum, quod non erit alienum. Adolefcens multos iam annos Sancto Spiritui ad sociata-

AQUITANIA. 385

cietatem vocanti restiterat: priore anno, an-
quia sapiens esse voluit apud semetipsum, in-
cidit in alienationem mentis. aduolat extem-
plo in Collegium, Patrem Prouincialem, vt
recipiatur, orat: in cubicula lymphatus irrum-
pit: quamdiu perstitit insania, illud vnum ha-
buit in ore, uelle se fieri Iesuitam: ex pericu-
lis diceres factam homini prudentiam, si fru-
gifera fuisset. Haftenus vrbans de rebus. trā-
seamus ad externas. Anno priore Albiū vici-
nam vrbem vnus excurret: dictis factisque
strenuam dedit operam populo, vt Collegij sit
ardor iniectus. Missionis simile fuit, alterius,
Blauio (est oppidi nomen) huc intendentis
iter: substitit primum ad viginti dies Marmā-
dæ, a ducibus Catholici præsidij non inuili-
ter detentus. conciones habuit, confessions
excepit, pacauit terribilem vmbra mulieris
nuper mortuæ, persolutis precibus, quas pro
se consobrinaque item defuncta postulabat.
Tribus deinde mensibus Agenni commoratus
(vrbs est in Aquitania, vbi institutum Colle-
gium anno posteriore infra dicetur) hic etiā
quod nuper in Tolosano Collegio memorau-
mus, probauit se diuinus agnus in consecrata
cera extinctorem ignis. recolere multi cum
lacrimis, peccata omnia, quantum poterant
meminisse, illo audiente: in his puellæ, desti-
natæ licet a parentibus in matrimonium, in
virginitatis studio permansere. Sodalitium

constituit pœnitentium, appellatione beati Hieronymi, locoque procurato ad peragēdos conuentus perscripsit leges a summo Pontifice approbandas. religiosas mulieres de consilio Episcopi inuisit, eruditque. hic quoque placatum spectrum Marmandano non absimile, de quo hæc pauca. Quibusdam in ædibus lemures esse dicebantur, hoc signo, quod virilis vestis ita componebatur, vt uirum, muliebris, vt mulierem referret: vtraque deinde Rosarijs, corollisque redimebatur piū in modum. constituerunt domestici nostrum vocare, ioculario hoc terrore domui liberanda: hora antequam accitus veniret, audita est vox. Quid frustra trepidatis? cur pios viros & doctos accersitis? nulli erimus noxæ, sed neque amplius hoc loco versabimur. nos enim duo sumus, vir, & vxor, harum ædium quondam domini: at vos debitas ad Deum preces pro defunctis effundite. Nec uero absuit dicto fides. Plures excursions obitæ anno posteriore. Itum ieiunij maximi diebus, a sacerdote, non sine socio scilicet, in oppidum sancti Gaudentij: quotidianis concionibus oppidani omnes, binis hebdomada disputationibus Ecclesiastici separatim edocti. rediere in gratiam cum Ecclesia Romana nonnulli. quidam superioris uitæ maculas confessione purgarunt. in reliquos, ne concionum manaret utilitas, obstitit studiū Nauarræ factionis: a quo nos-
ster

ster cum longe abesset, cōsiliū captū a sceleratis duobus, quarta quintaque feria sanctioris hebdomadæ, emētito habito muliebri eum de medio tollendi. ac primum per fores quasdam moliti aditum, abstiterunt cōcepto, quod obseratas inuenissent: clausuram ante nostri certas ob causas, paucis diebus. sequenti nocte, cum in cubiculum nostrorum irrepere putarent, in alterius cuiusdam, fallente coniectura, cum districtis gladijs irrumpunt: quo rogante, quid quærent, recessere silentio. nostri, peracto munere, clam discedere coacti. Sacerdos idem altero in oppido, cui nomen a sancto Licerio, sacro Aduentu concionatus magna popularium frequentia, & Ecclesiasticorum, e quibus pereruditi nonnulli iamdiu Ecclesiasten professi. Ludendi, irreligiose iurandi, de proximorum fama detrahendi, inueterata consuetudo, repressa magna ex parte, si non omnino oppressa. doctrinæ Christianæ rudes condocerati. auditj plurimi de tota vita: ex his vnus dimissis pellicibus vxori adhæsit. Ceterum natalitio Domini. die, cum vix alias, vnus aut alter communicaret, tantus fuit numerus, vt monstri simile esset. Ad castrum Saracenum alius missus, vbi pro suggestu necessitatem Christianæ doctrinæ exposuit, ingenti auditores admiratione lætitiæque repleuit. tradita paulo post in sacello domus hospitalis, rudiori ætati & mendicantium turbæ: sed

& primores viri liberos misere. libri prohibiti,
 ex hac occasione non pauci exusti: emendati
 nonnulli ex decreto synodi Tridentinae.
 Violatio numinis & nominis diuini, quæ in le-
 ui habebatur, coercita. restitutus vsus ieiunan-
 di, siue ignotus, siue per desuetudinem contem-
 ptus. eum virguncula nouem annorum sic ar-
 cte obseruat, vt certis diebus ad panem nihil
 adhibeat, frigida potu contenta. idem præsti-
 tum a puero septuenni die Parasceues, cum pa-
 rentes contra tenderent, ac lætarentur. con-
 sultum nonnullis, quos seu attinebat carcer,
 seu iudices morti destinarant, siue afflictabat
 grauis aliqua corporis ægrotatio: inter quos
 primarius ciuis ex hæretico Catholicus, in ex-
 tremo vitæ periculo melius habere cœpit, de
 peccatis confessus. hæc respiciens populus sic
 permotus est, vt communiter egerint de reti-
 nendo eodem concionatore: aut cum altero,
 non nisi ex eadem societate permutando. Mis-
 sus est & alius ad Catholicorum exercitum.
 Mensarum luxuria cohibita habita ratione
 dierum esurialium. furto ablata dominis red-
 dita. cum essent cum hoste manus conferen-
 da, audita concio tantum animorum militi-
 bus fecit, vt præciperent spem victoria, a con-
 fessione præcunte: neque illis frustra fuit ho-
 stium fiducia fere omnia a manibus in pedes cõ-
 uersa. et animaduersum est misiles septem
 globos cum traiecissent thoracem equitum
 no-

nostrorum, non penetrasse cutem irrito ictu.
 Hiñc Narbonem cum proficisceretur no-
 ster, a ciuibus ægre recipitur: sed cum in vr-
 be concionabundus versatur magno eorum
 commodo, & in pristinum splendorem mutan-
 tur multa, non erant permisuri ipsius disces-
 sum, nisi pestilentiaæ malum pijs conatibus ob-
 stitisset. Longior sim, si in externos vtilitates
 omnes percurram: concludam breui. Parens
 vnus e nostris extrema ætate summo deside-
 rio tenebatur videndi filij iam sacerdotis, an-
 tequam oculi clauderentur, plus obtinuit. an-
 te obitum aliquot dies adfuit filius, eumque
 viso lætum atque officio sacramentis omni-
 bus communijs, vt in cælum migrare cerne-
 res, non sine præsentis gustu futurae voluptatis.
 per eos dies & illud accidit, quod cum forte,
 vt solebat sæpe, noster esset cum Episcopo Ba-
 satensi, fragor cuiusdam & clamor quasi ex
 edito loco decidentis, vtrumque aduertit. ac-
 currunt, opificem vident e sublimi lapsu affli-
 ctum, & ægre trahentem spiritus: admonet no-
 ster, ac vix obtinet, vt fateatur peccata, quod
 nunquã antea vsurpauerat. ea res etiã corpo-
 ri attulit salutem. quarto enim die post casum
 firmis viribus, ac si nihil mali esset passus, ad
 institutum reuertit.

R V T H E N E N S E C O L L E G I V M .

TREPIDATVM licet fere semper intra muros hostibus vicina diripientibus, tamen non solum prouisum vrbi, sed & foras excursum. Superiore anno sanctæ Radegundis Prioratus Collegio accessit. Iubilei veneratio aucta supplicationis pompa, quam duxerunt discipuli præferendis insignibus Christi Domini excessus. omnium pietatem e duobus spectes. vnus nempe, cum aperuisset ludum, nec nummulos suppeditare vellent parentes pueris ad menstruas confessiones sacerdoti elargiendos, dinumerat de suo. alter ex auunculi sacerdotis pecuniosi hominis ædibus, ac spe adeo opimæ hereditatis depelli maluit, quam in periculum adducere animam superstitiosis scribendis chirographis, vti iuebatur, ad curationem morborum. Posteriore anno excreuit discipulorum numerus ad sexcentum septuaginta. dies sacer sanctæ Mariæ Magdalene, affigendis de more scriptionibus varijs, argumentis ingenij, numquam fuit magis illustris. Gratisima etiam tragica actio, Aristobulus inscripta, circa beati Barnabbæ festum. Sanctissimæ Dei matris Congregatio sollemnia pietatis officia seruat. Præter conciones matutinas, conuentus meridianus habitus Dominicis diebus de fidei rudimentis. discordia Eccle-

Ecclesiasticum inter virum & magistratum se-
 data est. Quidam hæreseos, sacerdotiorum nõ
 pauci, quæ salua conscientia non obtinebant,
 onere leuati, habitus de libris publice inflam-
 mandis dialogus perelegans: curatumque, vt
 malum hoc ciues domi non habeant, nec bi-
 bliopolæ distrahant. periclitantibus in extre-
 ma morte vocati non defuimus: quin & leu-
 carum sex susceptum iter ad adiuuandos ho-
 mines damnatos noxæ capitalis. In Gaballi-
 cos pagos (in annalibus credo proximis, op-
 pida sunt diœceseos sancti Flori) vtroque an-
 no excursiones factæ binæ, aut ternæ, & ple-
 ræque dierum quindenim: reliqua satis intel-
 ligi possunt. Cum vnus concionatur in oppi-
 do quodam Quadragesima, effecit, vt gratis
 Clerici sacris initiarentur: vt (quod diuturna
 ex negligentia verterat in contemptum) sa-
 cro sancta Eucharistia illustri cærimonia asser-
 uaretur in templo. visum hoc decretum ea no-
 ãte, quæ proxime cõsecuta est, celerem opem
 oppido tulisse ad inuadendum hostibus fru-
 stra tendentibus. Mulier particula consecra-
 tæ ceræ dæmonem exegit. promulgans alibi
 alius peccatorum indulgentiam audiuit pluri-
 mos ad plenum confitentes. auctor fuit vt con-
 cubinæ dimitterentur, iniuriæ remitterentur,
 male parta restituerentur, renouarentur cæri-
 moniæ, maxime in sacro faciundo, pæne deser-
 tæ. In Calmonte (nomen est oppidi) diuinus
 quida n

quidam erat, qui si rem domesticam mobilem
 amisisses, aut se mouentem, si vestem, si uas, si
 iumentum, ubinam reperires, scilicet hario-
 labatur. insanus, qui ceteros infatuaret vani-
 loquentia sua, cum aliquo quaestu: & ut magis
 miserarere, erat sacerdotio praeditus: fessa æ-
 tate: ceterum eo corporis habitu, & forma, ut
 iudicares dignum anima hospitium. huc cum
 venisset noster in peruigilio sancti Ioānis, quo
 & ignes accenduntur in vijs, & lucernæ in te-
 ctis: ad eum adijt nocte inumbrante: consule-
 batur forte a quibusdam uulerculis, super
 veste amissa. cum esset pro foribus, audiuit
 diu vendentem nugas sexui, super leuitatem
 ingenij, ad superstitionem propenso. tandem
 ingressus, reperit homuncionem in tripode
 ante focum responsa dantem: Pythiam dice-
 res interpretem Apollinis, si in re misera io-
 cari velles: et prior: Qui vales? Ego vero re-
 ctæ: respondet ille, nisi quod a tibijs pessime
 habeo. tum noster, sanare, inquit, valemus:
 intelligebat nimirum de prauis animi affe-
 ctibus. at ille. Si hoc præstas, docebo te vi-
 cissim mysteria nostræ artis. ita paciscuntur.
 mox quærenti, ex quo libro ea peterentur, pro-
 fertur volumen situ & squalore confectum, mi-
 ris insignitum characteribus, neque intelle-
 ctis, ex diaboli ingenio: postulat sibi concedi:
 negatur, nisi antea curentur tibiæ: sed erat
 præda in manibus. itaque statim inde se pro-
 ripit:

ripit: nec poterat assequi senex ac debilis va-
 lentem: igitur pallium poneprehendit, nec di-
 mittit: ætatis longæ moram, & tibiærum mor-
 bum interim accusans, manusque validioris
 auxilium implorans trementi voce, quam &
 ira consumebat, at noster, euolutus pallio, e-
 greditur domo, execrandum librum quasi pro-
 iecturus in obuiam flammam, accurrunt oppi-
 dani, occupati videlicet iam pridem præsti-
 gijs, & inflammationem deprecantur, vt con-
 sulatur eorum pecori, domibusque: multipli-
 cat noster minas. At ego, cras, inquit, produ-
 cam illum pro concione: quin & hortabor po-
 pulum ad subiiciendum ipsius domino, homi-
 ni venefico, ignem. Audita hæc illi, aut nuntia-
 ta in maius innotuere. igitur iniectus animo
 terror vim addidit corpori: multo iam noctis
 tibiærum dolore dissimulato, seu non intelle-
 cto, per valles montesque, quantum poterat
 gressus extendere, trepidus aufugit: nec quã-
 diu fuit sacerdos in eius regno, conspici ausus.
 cum mane animaduersum esset domum esse
 clausam vacuumque, manuales per scalas in-
 tratæ fenestræ ad repetendum pallium. nec
 defuit irrisus dictitantium, si diuinus erat, li-
 brum sibi mysteriorum ab Iesuita ereptum iri,
 vaticinari potuisse. itemque, præstitisse no-
 strum, quod spononderat. neque enim obitum
 tam longum iter ac difficile, nisi sanatis tibijs.
 itaque receptum pallium, & volumen iure con-
 cer-

cerptum. Ceterum cum ad festum diem Sanctorum omnium in Gabalia essemus, Minister hareticus e Nemaufiana vrbe, Marologium (oppidum est huius nominis) venerat celebrandis sollempnibus baptismi: cōfluebant vndique miserandum vulgus, cum puerulis scilicet abluendis. at vbi audiuit nostros in proximo concionari, nec procul Catholicos sacrosancti fœderis prope quingentos, maturavit iter nocte intempesta. Redeo ad Collegium: cui defuisse vectigal annuum auditum est litteris proximis: verum anno priore, nono Calendas Martias (is est dies beato Georgio sacer) publicis Comitijs consona omnium voce destinari sunt aurei mille quingenti æri alieno dissoluendo, rem valde promouit studium viri nobilis, inter medios contestantis, si quis huic decreto non assentiatur, hac eum veluti nota in Politicorum numero futurum.

COLLEGIUM AVSCITANVM.

VT IN COLLEGIO non nisi biennio ante inchoato initia non mala. Ausum, posteriore anno, coemptis duabus domibus, stetitque interim magna ex parte ciuium externorumque, eius præcipue, qui pro Archiepiscopo diœcesi præest, benignitate liberali. milleni duceni aurei publice assignati in annuos census. Nostrorum labor (sedecim sunt) in

in urbem prouinciamque fere omnem, reijciē-
dis pestibus falsarum opinionum, commode
tributus. Piorum amor erga nos magnus. de-
claratus anno priore, cum Canonici, magistra-
tus, primores vrbs, scholastici omnes, vnus
obitum celebrarunt, corpusque condiderunt
in tumulum, non nisi Canonorum & nobi-
lium capacem. nam etsi olim scripsimus aper-
tum nobis sacellum, nondum tamen erat con-
secratum: verum anno posteriore amplius fa-
ctum, ornatumque, tum magnificentia operis,
tum elegantiā picturæ. itaque frequentatur in
dies magis. hinc illa. Trecenti, vno anno, vni-
uersæ vitæ cursum relegere confitendo. ex his
adolescens vi concionum permotus concepit
cupiditatem ineundæ nobiscum societatis. li-
bri quamplurimi, ne prætextu doctrinæ offi-
ciant moribus, in ignem coniecti. Vir non con-
temnendæ nobilitatis, vt parceret cuidam, a
quo pugnis concisus fuerat calcibusque, quin
& stricto ferro per contumeliam exceptus, no-
strorum consilio, vt remitteret iniuriam, ad-
ductus. Adde huc, parturientem mulierem so-
lutam, adnexo ad collum cereo agno: militem
in periculoso morbo & peccata aperuisse, &
hæresim eiurasse. alios item milites ex oppu-
gnatione cuiusdam vrbs huc faucios delatos,
inuisos a nobis, ac fere omnes ad cōfessionem
adductos: e quibus præsertim adiuti belli du-
ces duo, animam agentes. Gymnasium nobili-
tate

tate floret, & concursu. pietatem frequentantium præterquam conijcias ex religiosa gestatione rerum piacularium, nimirum & ex eo agnoscas, quod ipsorum admonitu exemploq; lasciuia omnis saltatio, quæ diu in vrbe obtinuerat, sublata est. hinc admiratio cunctorum, & multorum immutatio animi, qui res nostras obtinebant. Multi ex eodem numero, qui Ecclesiasticis redditibus gaudebãt, de nostrorum consilio sumptum habitum, quo, more Clericorum, a ceteris differrent. Duæ Sodalitates augustissimæ Dei genitricis ante foundationem Collegij satæ industria Patris Prouincialis, nunc & cultæ nostrorum ope, non paruos fetus edidere. tres e Maiore addiderẽ se nobis: duo, alteri familiæ religiosorum. sunt qui adhuc flores aperiant, vbi maturum erit tempus, in fructum ituri. sacellum præterea, vbi celebrent cœtus, ædificarunt, ornaruntque suo sumptu. quin & feria quinta sanctæ hebdomadæ supplicationem instituunt pulcherrimo symphonix cantu, celeberrimo apparatu, omni ciuitate, visendi cupidine, in populum effusa. Hæc domi. Foris autem priore anno, vt de multis pauca seligam, concionatus vnus ieiunio quadraginta dierum Albineti: quo tempore ad consequendam Iubilei indulgentiam præparandis animis, sacerdotes duodecim, a meridie noctis, vsque ad diei meridiem, vix satis fuere: vsitatum fortasse alibi: sed in ea vrbe

be mirum, quia insolens. intermissa consuetu-
 do, vt sacerdotes cœna Domini communicēt
 restituta: multa in correctione Clericorum ad
 normam Concilij Tridentini directa: irā mul-
 torum capitales compositæ. Anno autem po-
 steriore vocantibus oppidis multis, mos geri
 omnibus non potuit. Itum salutari Adventu
 Quadragesimæ ad sancti Mauri, & com-
 plura, quæ oppido grata essent atque vtilia,
 facta dictaque, Mulier octavum iam & decimū
 annum volucrata in Calviniano cœno emerfit
 populo inspectante, Qui furtim irreperant in
 sacerdotia Ecclesiastica, admoniti recesserūt,
 non nisi per ianuam ingressuri. respicere non-
 nulli, quibus certum erat suspensio vitam fini-
 re: iidemque adducti ad detestationem vitæ
 prioris. persuasum viro non bono iure obti-
 nenti facultates fraternas, vt transferret vti-
 liter in pios vsus, Prouisum sodalibus sanctif-
 simi sacramenti, vt in instituto proprio dili-
 gentiores essent. Data opera, vt quæ statis tem-
 poribus agitabatur nocturnæ peruigilationes,
 quibus cantu inuigilabant & saltationi, femi-
 næ maresque, additis vini epularumque volu-
 ptatibus, crepitisque fere fanaticorum, &
 vlularibus tota vrbe personantibus, magno
 consensu omnium gaudioque verterentur in
 supplicationes pias: eaque spe, vt quod hac-
 tenus fuerat lasciuia luxusque, sit futurum in
 posterum modestiæ, & sanctitatis exemplum.

O o Alius

Alius cum isset alio sacerdos, priuatis cohortationibus admonuit Clericos eorum officij, & cultus. Non ab re etiã fuit excurrisse plerumque alia in oppida ac propugnacula, dominorum accitu. Actum alicubi cum viro nobili, desperata iam valetudine, & ætate fere summa (erat annorum septuaginta quinque) generalem vt institueret confessionem, de qua ne cogitabat quidem: tum, vt quos libros habere piaculum erat, e bibliotheca sineret auferri publice comburendos. argumentum hoc quoque fuit non simulatæ pœnitentiæ.

COLLEGIVM AGENNENSE.

AGENNVM, Aginum alij, vrbs est Aquitanix pæne princeps: alluitur Garumna: loco ad compendiosas excursiones valde opportuno. Huc acceptum ante Collegium, missi e nostris duo apud Episcopum versabantur: incendebatur ciuiũ animi cupiditate Collegij: destinata ædes, vbi olim prauitatis Ministri: nec quicquam propius erat, quam vt res conficeretur. interuenit malum, quod prope euerfa vrbe, spem quoque bonorum subuertit. Impellente diabolo transfugæ manus iungunt, & captato silentio noctis proximæ ante Epiphaniõrum diem occupant vrbe inculditã. Existimare potestis ex vestro sensu, quid animi nostris fuerit, vbi excitati turbidis vocibus

cibus regem Nauarræum proclamantium sen-
ferunt intus esse hostem: & nuntiatum est non
abstinere a rapinis et cæde; auaritia scilicet
& crudelitate per captam urbem grassante.
quinque horas integras in foro maximo furia
veluti castra fixerunt in suo regno. cum præ-
fertim Episcopij res, in quo ipsi cum paucis e-
rant inermibus, impune diriperentur. et erant
qui iacerent, augendum ad timorem, an quod
periculum fidem rumori faciebat, Episcopum
esse interfectum. ipse quidem, Deo protegen-
te, seruatus. cum enim magno animo in habi-
tu militari exequitur munia Ducis, collectos-
que ciues, insignis manu, voce, firmat aduer-
sus hostem, vndique vibrantibus globis ex ære
excussis, illæsus fuit: &, quod mirum magis,
prope eum collapsio famulo prælucente. neque
tamen immatura adolescenti mors, ad quam
se multis ante diebus, ex nostrorū colloquio,
quasi præfagiente animo, præparabat. nec du-
bium, quin adhuc ipsum circa Antistitem desi-
derati fuissent multi, nisi vnus ex hostibus, vt
nox erat, neque ipse gnarus locorum, in pu-
teum delapsus, cum vi extrahitur, sociorum
impetum retardasset. sic spatium fuit Episco-
po euadendi in præcellam turrim urbis: vnde
& missilibus inimicos arcebat, & litteris ac-
cersebat amicos, qui proximi erant. Nostrī
interim, qui mos est in desperatione extrema,
excipiendis domesticorum confessionibus in-

genti: donec domus etiam ipsa inuaditur. igitur, sublata spe resistendi, aliud scilicet querendum per fugium: demissum lapsi per funem in proximum sancti Stephani sacellum inferunt se: hic pacem & veniam a Deo precati, penetrant rursus cuiusdam Canonici ædes: quo plures Clerici cum conuenissent, mutuis sese hortatibus ad mortem libenter pro Christo oppetendam incendunt. at Episcopus, cum eo loci res esset, vt nihil spei ab hominibus ostenderetur, ad Deum se, Deique matrem, quæ Laureti colitur in Italia, conuertit. igitur ieiunium annuum sexta quaque feria, & per uigilio Epiphaniarum in omnem vitam, sic vt pane tantum & aqua vescatur, & quingentos aureos ad Lauretanam supellectilem, vouet. id votum Deo cordi fuit. tanta enim repente consternatio incubuit in hostes, vt versi in fugam, panicis, quos aiunt, terroribus agi viderentur. nec defuit occasione sacerdos noster: egressus nempe in forum a latronibus diu oblesum Catholicorum erexit animos, firmavitque: nec multo post adfuit sacrorum Antistes conspicuus militari veste: & inter mutuas gratulantium lacrimas, ante ianuam templi pius genibus Eucharisticum præiuit carmen, populo prosequente. Duo traduntur, hoc incursum hostium, super cetera memoranda. primum, quod eorum Dux, cuius inter atroces minas illud saepe exaudiebatur, facturum, vt concionator

tor noster ante meridiem ederet vocem supremam, sub idem fere tempus vna cum filio occubuit. alterum, quod quidam ex eodem grege sacrilega in diuinum numen atque impia lingua, cum obruncatus fuisset, a feris volucrisque ita dilaniatus est in loco publico, vt quædam tantum eius restarent reliquæ corporis, quæ ostentui essent: cum tamen cæsa aliorum corpora illæsa mansissent. Nunc Missionis reliqua persequamur. Explicata pueris doctrina Christiana cum vtilitate, & frequentia laudandi operis Episcopum non probatorem solum, sed pæne socium habuimus. eo auctore institutæ supplicationes puerorum puellarumque litanias publice decantantium. exceptæ pauperum cõfessiones, qui vt libentius conuenirent, impulsu sunt pio stratagemate: dedit Episcopus sacerdoti tesseras non nisi cõfessis tribuendas, vt eo se intelligerent signo inuitatos ad lautum esse prandium die Dominicæ ecenæ: eo fama traxit ad vnum omnes: nec aliter factum: cum præisset illis sacra præcatione Antistes, ministravit ad mēsam: quod & sæpe alias curatum, eodem præbente. Ceterum noster ab ægrotis sæpe aduocatus. Celebre porro illud, & adnotatum plerisque, ægri nullius confessionem ab eo auditam, quin conuauerit. inter quos puella fuit pertenui spe recipendæ valetudinis, aut potius nulla. hæreticus ad detestandos errores eiusdem man-

fuetudine adductus. Anno igitur posteriore
 inceptum Collegium est munificentia Margari-
 ritæ Nauarræ, Episcopi, Cleri, ciuitatis uni-
 uersæ, commodo vrbis loco, initium schola-
 rum (ex quinque sunt) non speciosum, sed vi-
 rorum tamen, qui illud cohonestarunt, præsen-
 tia & humanitate, non obscurum, in studiorum
 deinde renouatione Pater Rector ad ciues o-
 rationem habuit, qua, cum Deo grates agun-
 tur de iniecta eis mente, vt tabernam scele-
 rum in officinam pietatis transferrent, vt
 Collegium illic esset nostrum, vbi fornax o-
 lim impiorum dogmatum, audientes ad con-
 stantiam incitabantur: sequutæ alijs die-
 bus, Græca Latinaque lingua propriæ præfa-
 tiones doctorum, & declamationes discipulo-
 rum diuersæ, singulis classibus posita theses
 ac defensæ, publica lætitia, indicta iuuentuti
 sacra pompa numinis placandi, eam celebra-
 runt puerorum puellarumque instructi ordi-
 nes splendido ornatu, ac diuinas laudes patrio
 sermone concinentium, mira populi volupta-
 te. Secundum hæc, doctrina Christiana in di-
 sputatione & dialogo: præmiaque victoribus
 quin & donati plerique ex confusa turba pijs
 libellis. Cœpta etiam Parthenia Congregatio
 magna contentione admitti cupientium. Epi-
 scopi nomen, qui primus est census, spem de-
 dit incrementi: vere vir pius, & in quem con-
 ueniat illud vetus eclogiū, Natus publico bo-

no. Cives nos conuentos sæpe volunt, ac lætā-
 tur: certique de nostro erga se amore, effuse
 amant. Anicula obfirmata in hæresi fere ani-
 mam agebat: eam cum accessisset sacerdos
 vt instrueret ad Catholicam fidē, reperit om-
 nia alia cogitantem: igitur cum molliora re-
 media nihil proficerent, agendum erat atro-
 cibus: Inferorum terror incussus: idonea ad di-
 cendum materia, in qua immensum licet at-
 tollatur oratio, vt superet fidem, non æquat
 veritatem. tum illa excusso veterno, cum
 agnita culpa erratum aperuisset, emori-
 tur. Extitit & suus concionibus fructus, erit
 hoc instar exempli: quod, cum exposcente
 necessitate differerent sæpe nostri pro con-
 cione, de mutua reconciliatione animorum,
 et de remissione offensæ, nobilis Canonicus,
 inter porrigendum populo Dominicum cor-
 pus, vbi peruenit ad virum e capitibus vrbis,
 recordatus iniuriæ qua hominē affecerat, re-
 posita in altari sacra pyxide, pronolutus in ge-
 nua, ante veniam suppliciter petijt, quam epu-
 lum pacificum daret. Alius claro genere, cum
 octauum iam annum abstinuisset sacris, cupi-
 dine vlciscendi inimici, exuit per confessionē
 nocendi animum, & veteres culpas. Sacrosan-
 cta agni effigies facilem partum mulieri præ-
 stitit diu laboranti. male parta reddita. ab Ec-
 clesiasticis beneficijs auaritia prohibita. Nūc

exequar breui narrationes duas. Vnus ediscipulis alterum ad confessionem incitabat: differerebat hic mala fide, aut irridebat: sed Deus non irridetur: nam et Garumna absorpsit. Cui altero, spectato maxime in alloquendis agris, melius actum, e cellisimo nempe tecto in alterum cum decidisset, ex hoc in aliud, atque inde in publicam viam, vna vertigine ter morte liberatus est. Postremo non tacendum agnitum a nostris Dei beneficium, cum quatuor diuersis e locis confluerunt omnino duodecim ad nouum Collegium (licet plena essent omnia grassatoribus) itinere satis tuto, neque id ignotum hostibus excutiētibus quemcumque excepissent scholasticum: si Iesuita fortasse, vt erat auditum, in eo habitu delirasset.

PETROCORIENSIS & MACARIENSIS Misiones.

CONIUNXIMVS ambas, quoniam vt traditum est proxime superioribus litteris, emerit vtraque, dum Burdigalense Collegium temporariū cedit, et si Petrocorij pugnāt, vt quod temporariū fuit, & quasi fortuitum, in perpetuū, ac veluti necessariū migret. ades ferre quaternas coemerunt, vt earū demolitione vacuet fiat Collegio hortus. fine anni posterioris

rioris, vestigal annuū millenū aureorum con-
stituerunt, ex publico censu: multum præte-
rea argenti ad instruendam domū, cuius etiā
necessarijs vsibus operas publicas submittūt.
Neque illud paruum argumentum beneuo-
lentia, quod adolescentibus, qui huc concur-
runt causa disciplinæ, tutam præstant a præ-
donibus viam, & humanum in vrbe hospitiū
præbent. Patrem enim Rectorem, cui ad ca-
strum Blauiese (viginti pluribus hinc leucis
distat) necessaria incumbebat profectio, vir
quidam nobilis cum armata equitum turma
deduxit. ita opus factū, aduersus improborū
erga nos odia accensa. e tamen e multis qui
huc cōtenderunt, diuersis tēporibus, in eorum
manus inciderunt duo: vnus priuatim se rede-
mit oblata pecuniola militi, a quo dimissus
in scio duce: verberibus alter affectus, ac spo-
liatus, iussus est abire, non agnitus pro Iesui-
ta: quem vbi esse constitit ex reperta sche-
da in subucula, dum forte scrutantur, accu-
sarunt scilicet stultitiam suam, quod non ex-
quisitis vexato supplicijs vitam ademissent.
Sex hic scholæ discipulorum, quinque poli-
tioris litteraturæ, Philosophiæ sexta: iuue-
nes omnino quadringenti: non paruus nume-
rus, si cogites vetari ex oppidis quæ Nauar-
ræo parent, alio concedere adolescentes ad
discendas litteras, proximo edicto: quod spre-
tum a multis. nec prætermittuntur studiorum
incita-

incitamenta. præmia distributa. die sanctæ
 Catharinæ data eius tragœdia ab Humanita-
 ris studiosis, magno plausu. Doctrina Chri-
 stiana in maximo templo, alibique tradita. cõ-
 ciones frequentes. confitendi peccata & com-
 municandi creber vsus inductus. Nataliis
 Domini ferijs ad quadringentos refecti diui-
 nis epulis in nostro sacello. in visitandis Xeno-
 dochijs, publicisque custodijs, solandis agris,
 iuuandis ijs, qui cum morte luctabantur, ope-
 ra non defuit. grauissima ciues inter viros-
 que nobiles dissidia sublata. Consuetudo olim
 in hac vrbe ex optimis ducta principijs inue-
 terarat, vt sacro die Pentecostes paganis vn-
 dique coeuntibus tribuerentur singuli panes
 publica impensa: factum est casu, vt dum expe-
 ctatur tempus dispertiendi, rusticani homi-
 nes impatientes moræ tripudiarentur: creuit
 vsus voluptate blandiente, vt iam non ad ac-
 cipiendos panes, sed ad plaudendas pedibus
 choreas, ac dicenda carmina, iuuenili quadã
 licentia, mixti mulieribus mares, ex urbana
 etiam plebe, cogi viderentur. obuiam magi-
 stratus ire non poterat, inter strepitus tibia-
 rum & cantuum, non audienti turbæ. tenra-
 uit Pater Rector ecquid efficere posset. cum
 alijs decem, stato die, in forum venit, & (quod
 remedium dissociandæ multitudini) quasi suū
 quisque ageret cœtum, explicare cœpit con-
 fluentibus placide ac benigne Christianam do-
 ctri-

Erinam. diuino munere cessit insanientium
 furor salutaribus præceptis. furiosæ mulieres
 duæ, quarû constituerat altera sibi manus in-
 ferre, vir item magicis artibus irretitus, post
 salutarem confessionem criminum, mutarunt
 mentem. puella non compos sui, omniaque
 stulte agens, reducta ad sanitatem, pane
 & aqua, quibus sacerdos bene antea dixisset,
 vesci iussa. Sed & hoc mirum in homine ru-
 sticano. Tædio vitæ prunum sibi arborem su-
 spendio delegerat: cum ceruices cõderet in
 nodû, suorû accursu prohibitus est: quinque
 post mensibus media nocte domo egreditur
 necessitate urgente: virum cernit horribili
 forma. ilicet, pauore subito tectum repetit le-
 ctumque: aspicit idem monstrum, sentitque
 pedum attactu. Tum denique se damnatum
 credidit, dæmonisque potestati a Deo per-
 missum. igitur restim expedit: & cum inieci-
 set tigillo, scabello ascenso ac mox pedibus
 prouoluto, ab ea se suspendit: conspicata hoc
 factum tremula vxor, suppositis humeris
 sustinendo eius corpori, quantum potest con-
 tenta voce, vicinos inclamat, dum tan-
 dem abscisso homini laqueo spiritus redit.
 accersiti cum essent nostri, repelluntur ab
 insano: deinde ægre admissi sic tractarunt
 exulceratum animum manu suspenso, vt om-
 ne virus euouerit: tum percepto Christi cor-
 pore sit ab omni molestia exemptus. Alius e vi-

cino

cino pago inter perpotandum cum diuersis
 ribus in cauponula vas vitreum frangit non
 lius pretij: solui postulat caupo, ille abnegat:
 hinc lis, & rixæ: mox galerum arripienti taber
 nario, vt esset pro pignore, hic qui mero ira
 que incaluerat, cultrum improviso ictu sic adi
 git in viscera, vt animam auferret. e vestigio
 captus tractusque in urbem, intellexit illico
 se capitis damnandum. ergo amenti furore vo
 ciferatur, malle se viuum detrudi ad Inferos,
 quam a carnifice attingi. persuadet interea
 demon, vt damnationem morte prauertat:
 nec mora, detractum sibi cingulum circum
 dat gutturi, dein astricto nodo, in diuersum
 tendens violentas manus, spiritum exprimere
 conatur. non deserit in hoc conflictu miserum
 Angelus custos, vt sentiri magis, quam videri
 posset: ad meliora consilia hortatur, simul ef
 fractum cingulum e collo cadit: illi tamen an
 te oculos publica ignominia: connectit nodo,
 rursum aptat faucibus, conatu irrito, quod ex
 æquo non obstruerentur meatus. hoc magis
 totius concussu corporis, manuum pressu, &
 illiso capite ad parietem scamnaque, vt in te
 nebris (plena erat nox) quamcumque viam
 quæritat ad mortem. nec deerant interiores
 affatus boni ab Angelo: non in uanum iacti:
 collegit enim se: experrectique custodes ad so
 nitum ianuæ pedibus percussæ, inueniunt se
 inianimem: cui, vt effusa aqua spiritum red
 didit

AQUITANIA. 589

didit, accitus est vnus e nostris diluculo, vt mi-
 sero adesset. difficilis fuit prima aggressio: ita
 horrebat præsumptum animo infame genus
 interitus. sed tandē sacerdotis patientia per-
 suasit pœnitentiã reo: effectumq; vt cū ijs recon-
 ciliaretur, a quibus se violatū putabat. hinc au-
 cta ciuū erga nos beneuolentia mirum in mo-
 dum, vt nec priuatim, nec publice, hac difficul-
 tate tēporum, quicquam statuunt nobis incon-
 sultis. Vrgent interim Burdigalenses, in con-
 uentu Aquitanix, nostrum reditum, saltem vt
 institutores iuuentutis minime desiderentur.
 re dilata, misere huc liberos nonnulli. Excur-
 sum quoque Quadragesima in vicinum oppi-
 dum sancti Asterij: et ex concionibus, explica-
 tioneque doctrinæ Christianæ, consecuti fru-
 ctus expectationem vicerunt. Ceterum poste-
 riore anno, pluribus tentatis morbo, ereptus
 est vnus, & in principem ædem vr̄bis illatus,
 nobiliore ciuitatis parte, cum Clero magistra-
 tuque prosequente. nec de sunt eius discipuli
 (Philosophiam docebat) qui explere cupiant
 locum magistri: sed eorum votis obstat in præ-
 sens inopia Collegij.

DE MACARIENSI hæc pauca. Capi-
 tales inimicitix, quæ his regionibus frequen-
 tes, extinctæ. Pœnitentium numerus celebri-
 ribus festis, & quot Calendis, non exiguus. vi-
 ri duo ex cacodæmonis seruitio, cui se nexu
 obligauerāt, erepti. adinti, auditique agrotan-
 tes

tes. quidam ex ijs, nostrorum precibus, alij st-
 gillaribus agni cereis receptam valetudinem
 se debere profitentur. Honesta quædam mu-
 lier ac potens ab vltimæ sortis homine con-
 tumelijs affecta, nostrorum suasu non solum
 placabilem, sed benignam queque se præbuit,
 non parua pecuniæ summa, quæ ab eo debeba-
 tur remissa, est & alia, oppido non procul, in vi-
 sitandis fouendisque ægrotis, adiutandisque pau-
 peribus, mirificæ caritatis: vincetos in carcere
 propter æs alienum soluit, captos a prædoni-
 bus redemit, aliaque præstitit, nostrorum con-
 silio vsa, quæ & sapientes admirentur. ipsa suo
 corpori adeo infensa, vt in eius castigatione
 sit sapius coercenda: sic porro affecta erga Ca-
 tholicos ritus, vt vnicum filium ex testamento
 exheredem esse iubeat, si tantulum a recta fide
 deflectat. Ceterum, hic quoque agnouere no-
 stri prouidentiam diuinam. Vnus ter lapsus in
 manus hostium, ter Dei beneficio liberatus est.
 alter cum faceret iter per loca ab hæreticis
 obsessa, nūquam intermisit quotidianas pre-
 ces recitare e libro, Domino videlicet
 fretus, cui pensum sol-
 uebat.